

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5822201350
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5822201350.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v právnej veci navrhovateľky/manželky/matky: U. S., nar. XX.X.XXXX, bytom U. XXX/X, W., právne zastúpenej JUDr. Martou Bojo Vevurkovou, advokátkou so sídlom K. XXX, R., proti odporcovi/manželovi/otcovi: N. S., nar. XX.X.XXXX, bytom J. XXX/XX, W., o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletým deťom: K. S., nar. X.X.XXXX, a U. S., nar. X.X.XXXX, v tomto konaní zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Námestovo, na základe odvolania navrhovateľky/matky proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 12P/24/2022-65 zo dňa 8. novembra 2022, takto

rozhodol:

I.Rozsudok súdu prvej inštancie ponecháva nedotknutý vo výroku I. o rozvode manželstva a vo výroku II. o schválení rodičovskej dohody.

II.Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje vo zvyšnej časti (výrok III. o vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom a IV. o trovách prvoinštančného konania).

Týmto rozsudkom, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 12P/24/2022-65 zo dňa 8. novembra 2022, sa mení rozsudok Okresného súdu Námestovo č. k. 13P/27/2021-105 zo dňa 19.1.2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10CoP/19/2022 zo dňa 31.5.2022, v časti výroku o výške vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom.

III.Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1.Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) pri aplikácii § 23 ods. 1, 2, § 24 ods. 1, 3, 4, § 28 ods. 2, § 31 ods. 1, § 32 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 75 ods. 1 a § 76 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len ZoR, všetky ustanovenia citované v napadnutom rozsudku) rozviedol manželstvo účastníkov uzavreté dňa XX.X.XXXX (výrok I.). Následne (výrokom II.) schválil rodičovskú dohodu uzatvorenú na pojednávaní dňa 8.11.2022 o zverení maloletých detí K., nar. X.X.XXXX a U., nar. X.X.XXXX do osobnej starostlivosti matky s tým, že právo zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok majú obaja rodičia. Úprava styku bola dojednaná a schválená v rozsahu každý párný týždeň v sobotu od 9.00 hod. do 17.00 hod. a v nedeľu od 9.00 hod. do 17.00 hod. s tým, že otec si maloleté deti prevezme v mieste bydliska matky, kde ich po ukončení styku matke aj odovzdá. Matka prevzala záväzok maloleté deti na stretnutie riadne pripraviť.

2.V danej spojitosti súd prvej inštancie konštatoval, že manželstvo účastníkov konania je už len formálnym zväzkom a ani jeden z manželov nemá záujem na obnovení manželského spoluzitia. Vzťahy medzi manželmi sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spoluzitia.

3. Pokiaľ ide o osobnú starostlivosť, zastupovanie mal. detí, spravovanie ich majetku a úpravu styku mal. detí s tým rodičom, ktorému neboli zverené do osobnej starostlivosti, dospelí rodičia k dohode, ktorú súd pokladal za zodpovedajúcu najlepšiemu záujmu mal. detí a preto ju schválil.

4. Spornou ostala otázka výživného, vo vzťahu ku ktorej okresný súd východiskovo uviedol, že poslednou úpravou bol je rozsudok Okresného súdu Námestovo sp. zn. 13P/27/2021 zo dňa 19.1.2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10CoP/19/2022 zo dňa 31.5.2022 (právoplatný dňa 4.7.2022), v zmysle ktorého je otec od 14.7.2021 povinný prispievať na výživu mal. K. v sume 160 eur a na mal U. v sume 150 eur mesačne. V uvedenom konaní matka žiadala výživné na mal. K. vo výške 250 eur/mesiac a na mal. U. vo výške 200 eur/mesiac, rovnako ako to navrhla i v tomto konaní.

5. Súd prvej inštancie tu zdôraznil, že hoci je konanie o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností z formálneho hľadiska samostatným konaním, v ktorom sa zisťuje skutkový stav a následne kreuje výška výživného, nezávisle od iných konaní, nemohol nechať bez povšimnutia krátky časový rozostup medzi označeným skorším rozhodnutím a týmto konaním (sp. zn. 12P/24/2022), keď nové, z predošlých záverov nevychádzajúce rozhodnutie o výške výživného, by bolo v zásade prieskumom nedávno právoplatného rozhodnutia, čo je neprípustné.

6. Z týchto dôvodov okresný súd vychádzal zo záverov rozhodnutia predošlého konania a zameral sa na zisťovanie zmien, ktoré by mohli výšku nedávno priznaného výživného zmeniť. Aktuálny skutkový stav teda porovnával so skutkovým stavom zisteným k 19.1.2022 (§ 215 ods. 1 CSP a § 383 CSP). Tak ako predtým, matka býva spolu s mal. deťmi a s matkinými rodičmi v rodičovskom dome s čím má spojené výdavky spolu cca 120 eur/mesiac. Matka definovala a vyčíslila súčasné výdavky na mal. K. nasledovne: strava 100 eur/mesiac, strava v škôlke 31 eur/mesiac, poplatok za škôlku 20 eur/mesiac, ZRPŠ 50 eur/ročne, oblečenie 87 eur/mesiac, hračky 23 eur/mesiac, drogéria 8,50 eur/mesiac, lieky, vitamíny a probiotiká 14 eur/mesiac, poistenie 15 eur/mesiac, kaderník 4 eur/mesiac, výlety 20 eur/mesiac, t.j. spolu 325 eur/mesiac. Bolo zistené, že za skúmané obdobie došlo u K. k nárastu poplatku za škôlku z 10 eur/mesiac na 20 eur/mesiac, zároveň začal raz do mesiaca navštevovať logopéda v Námestove. Ostatné výdavky ostali zachované, resp. sa zvýšili len nepatrne. Výdavky na mal. U. matka vyčíslila nasledovne: strava 130 eur/mesiac, oblečenie 72 eur/mesiac, drogéria 20 eur/mesiac, lieky a vitamíny 11 eur/mesiac, poistenie 15 eur/mesiac, výlety 20 eur/mesiac, hračky 15 eur/mesiac, t.j. spolu 283 eur/mesiac. Mal. U. bola v čase vyhlásenia predošlého prvostupňového rozhodnutia odplienkovaná (v priebehu konania sp. zn. 13P/27/2021 boli ešte pôvodne uvádzané aj plienky), v súčasnosti je u nej opäť potreba plienok na spanie, s čím vznikajú matke ďalšie náklady.

7. Matka je naďalej na materskej dovolenke, stále poberá rodičovský príspevok (384 eur/mesiac oproti 352 eur/mesiac) a prídavok na dieťa na tri mal. deti (90 eur/mesiac oproti 76,50 eur/mesiac, od januára 2023 to bude 180 eur/mesiac). Výživné na ďalšie mal. dieťa matky - mal. S. U., nar. XX.X.XXXX, platí jeho otec matke naďalej vo výške 100 eur/mesiac. Iné príjmy matka nemá. Matka svoje náklady definovala a vyčíslila ako: strava 100 eur/mesiac, poistenie 22 eur/mesiac, mobil 18 eur/mesiac, internet 18 eur/mesiac, nafta 90 eur/mesiac, drogéria 15 eur/mesiac, t.j. spolu 263 eur/mesiac, poistenie osobného motorového vozidla 211 eur/rok, servis osobného motorového vozidla 200 eur/rok, komunálny odpad 85 eur/rok. Matka si svoju vyživovaciu povinnosť plní aj tým, že mal. deťom poskytuje osobnú starostlivosť.

8. Otec je naďalej SZČO v oblasti stavebníctva, pričom svoju prácu vykonáva v Liptovskom Mikuláši kam každý deň dochádza. V predošlom konaní otec uvádzal svoj hrubý príjem vo výške 1.800 eur/mesiac. V tomto bola zahrnutá aj pandemická podpora vo výške 810 eur/mesiac. V aktuálnom konaní otec tvrdil, že jeho hrubý príjem je 1.000 eur/mesiac, a v čistom 600 eur/mesiac. Otec, hoci je samostatne zárobkovo činná osoba a bol na to súdom vyzvaný, nepredložil dokumenty preukazujúce jeho príjem. Predložil len faktúry a výdavkové potvrdenky, z ktorých však nie je možné určiť jeho príjem. Vzhľadom na to, že otec každý deň cestuje z W. do Liptovského Mikuláša, sú jeho tvrdenia o takejto výške príjmu zjavne nepravdivé, nakoľko za vyšší príjem by mohol pracovať aj v mieste svojho bydliska a nemusel by každý deň tráviť toľko času cestovaním, s čím sú okrem straty času spojené aj značné výdavky na cestovanie. Otec nijakým spôsobom zároveň nezdokladoval zníženie svojho príjmu v dôsledku skončenia schém pandemickej pomoci. Otec je v produktívnom veku, je zdravý. Súd preto musel vychádzať aj z potenciality príjmu otca, kde sa stotožnil s predošlým názorom súdu z konania vedeného pod sp. zn. 13P/27/2021, podľa ktorého by otec v oblasti stavebníctva vykonávajúci prácu ako SZČO mohol zarábať v hrubom 2.000 eur/mesiac. Hoci boli splnené podmienky § 63 Zákona o rodine, okresný súd toto ustanovenie neaplikoval, nakoľko by bolo v rozpore s tými, hoci len čiastkovými, zisteniami, ktoré mal ohľadom príjmov otca. Pravdepodobný príjem otca súd z uvedených dôvodov určil na hornej hranici jeho potenciálnych možností a schopností. Výdavky otca sa od posledného rozhodovania zásadne

nezmenili. Naďalej býva v spoločnom (s navrhovateľkou) nedostavanom rodinnom dome, nie je úverovo zaťažený, nemá inú vyživovaciu povinnosť.

9. Nadväzne súd prvej inštancie uzavrel, že s prihliadnutím na krátky čas, ktorý uplynul od času rozhodného pre zistenie skutkového stavu (01/2022) v predošlom konaní a tomto konaní (11/2022), t.j. 10 mesiacov, nebolo dôvodné určiť výšku výživného v takých sumách ako navrhovala matka. Reflektoval zvýšené potreby mal. detí, ktoré spočívali v zvýšení poplatku za škôlku u mal. K. a opätovnej potrebe plienok u mal. U., ako i rast životných výdavkov a vyšší vek detí, ale len s ohľadom na časový úsek od januára 2022 do vydania tohto rozhodnutia. Mal. K. začal navštevovať logopéda, tieto náklady však spočívajú výlučne v nákladoch na jednu cestu z W. do Námestova a späť raz za mesiac, nešlo preto o také výdavky, ktoré by sa mali odzrkadliť vo výške výživného. Na základe takto zisteného skutkového stavu zvýšil vyživovaciu povinnosť otca v rozsahu o 10 eur u mal. K. a 15 eur u mal. U..

10. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol okresný súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, nakoľko neboli zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali právo jedného účastníka na náhradu trov konania voči druhému účastníkovi podľa § 55 CMP.

11. Proti tomuto rozsudku, čo do výroku o výživnom, podala odvolanie matka a domáhala sa zvýšenia výživného na mal. K. na sumu 250 eur mesačne a na mal. U. na čiastku 200 eur mesačne, alternatívne zrušenia (v napadnutej časti) rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

12. Odvolateľka namietala, že otec maloletých detí nepreukázal reálny príjem a má v skutočnosti iný príjem ako ten, čo deklaroval pred súdom na pojednávaní. Napriek tomu, že aj súd mal pochybnosti o príjme otca a pri výške výživného vychádzal z potenciality príjmu otca, určené výživné je nepostačujúce a nepokrýva ani polovicu skutočných výdavkov, ktoré má matka s maloletými deťmi, pričom otec maloletých detí nad rámec výživného matke neposkytuje nič, o rozšírenie úpravy stretávania sa s maloletými deťmi aj počas týždňa nemal záujem. Je podľa nej potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že matka poberá len rodičovský príspevok v sume 280 eur a nie je v jej možnostiach a schopnostiach sa zamestnať tak, aby si mohla svoj príjem zvýšiť a podieľať sa vo vyššej miere na zabezpečení základných potrieb pre maloleté deti. Je odkázaná na pomoc vlastných rodičov, ktorí však nemajú povinnosť prispievať na výživu maloletým deťom/vnukom, namiesto otca maloletých detí, najmä ak je v možnostiach a schopnostiach otca maloletých detí platiť výživné na maloleté deti, ktoré bude pokrývať aspoň 70% ich výdavkov. V zmysle judikatúry súdov maloleté deti sa majú podieľať na životnej úrovni rodičov. Životná úroveň otca ani čiastočne nezodpovedá úrovni maloletých detí. Mesačný výdavok na stravu otca maloletých detí je vo výške v sume 450 eur až 500 eur/mesačne, pričom súd zaviazal otca maloletých detí prispievať na výživné na dve maloleté deti spolu v sume 335 eur/mesačne.

13. Odhliadnuc od uvedeného, matka maloletých detí žiadala, aby súd prvej inštancie určil výživné na maloleté deti podľa § 63 ZR, t.j. z príjmu otca vo výške 20 násobku sumy životného minima, nakoľko otec maloletých detí skresľuje svoj skutočný príjem. Ak totiž súdu predložila oprávnené výdavky na maloleté deti, ktoré sa od posledného rozhodnutia zvýšili nielen z dôvodu rast cien všeobecne, ale aj z dôvodu nevyhnutých potrieb maloletých detí (u mal. K. návšteva logopéda, vyššie výdavky za škôlku u mal. U. opätovne zvýšenie výdavkov na hygienické potreby), potom aj súd mal výživné na maloleté deti určiť vyššie, najmä ak vychádzal z mesačného príjmu otca maloletých detí vo výške cca 2.000 eur, a z príjmu matky, ktorá toho času poberá rodičovský príspevok vo výške 280 eur.

14. Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení oznámil, že nedisponuje novými dôkazmi, preto sa pridriava doterajším vyjadrením.

15. V písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu otec maloletých detí navrhol určené výživné potvrdiť.

16. Uviedol, že na súdnom pojednávaní predložil svoj reálny príjem, ktorý vie preukázať len faktúrami. Hoci je SZČO, má „nad sebou“ majiteľa firmy, ktorý si ho najal na sezónnu prácu na pozíciu stavebné práce, a všetko čo zarobí, mu fakturuje. Žiadne iné doklady, ktoré by preukazovali príjem nemá. V priemere za odrobené mesiace príjem činil cca 1.200 eur. V jarných a zimných mesiacoch je práce o dosť menej a je rád, že zarobí aspoň niečo. Zopakoval štruktúru svojich výdavkov - strava činí 15 eur na deň (450 eur mesačne), mobil 50 eur/mesiac, nafta 100 eur/mesiac, drogéria 20 eur/mesiac, poistenie 34 eur/mesiac, el. energia 19 eur/mesiac - spolu 673 eur/mesiac, plus odvody a dodal, že výživné platí včas a v takej výške, akú určil súd. V prípade, že mu príjem klesne, je nútený požičať si peniaze od rodiny. Počas víkendov sa snaží, keď nemá deti, v rámci vlastných síl zlepšovať priestory pre deti, aby im nič

nechýbalo počas hodín, ktoré môže s nimi stráviť. Kупuje im hračky, oblečenie, stravu, no nepovažuje to za potrebné vyčísľovať, pretože je to prirodzené.

17.Z rozsudku podľa otca vyplýva, že príjem navrhovateľky na dve deti je vo výške 779 eur, čo je postačujúce, aby sa pokryli všetky výdavky spojené s deťmi. Z dôvodu, že počas týždňa sa často vracia z práce po 18.00 hod., nemôže pomáhať navrhovateľke s deťmi počas týždňa, keďže chodia spať o 18.00 hod.. Keď požiadal navrhovateľku, aby sa mohol stretnúť s deťmi mimo času, ktorý mu bol určený, neumožnila mu to.

18.Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), po zistení, že odvolanie podal oprávnený účastník konania (§ 7 CMP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 65 CMP (z tohto titulu nedotknutým ponechal samostatný, odvolaním nenapadnutý „návrhový“ výrok o rozvoде, ako i o odvolaní nenapadnutý výrok o schválení rodičovskej dohody, vo vzťahu ku ktorému odvolanie prípustné nie je - § 122 CMP) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s 2 ods. 1 CMP) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil podľa § 387 CSP v spojení s 2 ods. 1 CMP ako vecne správny.

19.Odvolateľka v rámci podaného opravného prostriedku prehliada určujúce právne východiská. Už súd prvej inštancie jej totiž náležite objasnil (bod 5 tohto odôvodnenia), že jediným možným zákonným podkladom (§ 78 ZoR) pre zmenu výšky vyživovacej povinnosti je kvalifikovaná (t.j. nie akákoľvek, i nevýznamná) zmena pomerov od poslednej úpravy (posledného súdneho rozhodnutia), pričom (súčasne) rozsah vyživovacej povinnosti určenej v skoršom právoplatnom súdnom rozhodnutí nie je, s ohľadom na jeho záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť (§ 226 CSP), možné/prípustné (znova, v inom konaní) prehodnocovať.

20.Nadväzne je z určujúceho hľadiska správnu úvaha súdu prvej inštancie, v zmysle ktorej (úvahy) od poslednej súdnej úpravy vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom, ku ktorej v krátkom období (od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v podstate len 6 mesiacov) pred (aktuálnym/týmto) rozhodovaním súdu prvej inštancie, nie je preukázaná tak zásadná zmena existujúcich pomerov, ktorá by odôvodňovala možnosť zvýšiť vyživovaciu povinnosť otca vo väčšom rozsahu, než učinil súd prvej inštancie. Tie zmeny, ku ktorým v okolnostiach súdnej veci skutočne (od poslednej súdnej úpravy vyživovacej povinnosti) došlo (predovšetkým vo výdavkovej štruktúre matky), súd prvej inštancie náležite ustálil a ich rozsah zohľadnil v adekvátnej miere (pre skutkovom stave ustálenom v zmysle bodov 6 až 8 tohto odôvodnenia) zvýšenia výživného na maloleté deti. Nakoľko súd prvej inštancie opomenul konštatčný výrok o zmene predchádzajúcej úpravy vyživovacej povinnosti, učinil tak krajský súd v rámci výrokovej časti „svojho“ rozhodnutia.

21.Pokiaľ sa odvolateľka domáhala aplikácie ustanovenia § 63 ZoR, podľa názoru odvolacieho súdu nie sú splnené podmienky (ak podľa okresného súdu splnené boli, mal povinnosť danú normu aplikovať) pre možnosť použitia tam zakotvenej domnienky/fikcie. Je potrebné v tejto spojitosti zdôrazniť, že otec síce má postavenie samostatne zárobkovo činnéj osoby, fakticky však ide „len“ o typ „podnikania“ vyplývajúci z nežiadúcich špecifik slovenskej ekonomiky, kedy sú zamestnanci nútení závislú prácu vykonávať formou živnosti, nakoľko je to pre zamestnávateľa spojené s menšou zodpovednosťou a nižším rozsahom povinností (bezpečnosť zamestnanca, pracovno-právne nároky, atď.). Odmenu za takúto „podnikateľskú činnosť“ je potom (v odbore stavebných prácach) tvorená z príjmov zo zákaziek/objednávok, ktoré sú vyčíslené faktúrami, tak ako v konaní svoj príjem dokladoval otec maloletých detí. Matka ani nešpecifikovala, aké iné doklady by mali/mohli dokresliť príjmovú situáciu otca (o to viac, že posudzované obdobie je rok 2022, za ktoré otec v čase rozhodovania súdu ešte ani nemohol podať daňové priznanie). Napriek vyšetrovaciemu princípu, ktorý ovláda tento „druh“ mimosporového konania, toto nemožno vykladať absolútne, určitá miera procesnej aktivity (keďže práve matka je osobou znalou pomerov u otca) je pre účely ochrany uplatňovaných práv nevyhnutná.

22.Obdobne, ak má matka na mysli tvrdením, že otec „skresľuje svoj príjem“ prípadnú „prácu na čierno“ (bez faktúr), tu opäť nestačí púhe tvrdenie bez akýchkoľvek dôkazných návrhov, napr. na preukázanie životnej úrovne presahujúcej otcom tvrdený príjem. Predovšetkým tu však platí, že súd prvej inštancie vychádzal z „hornej hranice potencionálnych možností a schopností otca“, t.j. stotožnil sa s postojom matky, podľa ktorej otec zarába viac, než tvrdil pred súdom prvej inštancie. Následne však, pri úvaha o konkrétnej miere možného zvýšenia vyživovacej povinnosti už platia limity opísané/rozoberané v bodoch 19 a 20 tohto odôvodnenia.

23. Konštatované úvahy viedli odvolací súd k potvrdeniu meritórneho výroku o zvýšení vyživovacej povinnosti otca.

24. Vecne správnym je tiež rozhodnutie o trovách konania, ktoré plne zodpovedá zákonnej úprave (§ 52 CMP). V jej zmysle - s odkazom na § 396 ods. 1 CSP spolu s § 2 ods. 1 CMP - aj pre odvolacie štádium konania platí, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu jeho trov.

25. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.